

פסק דין

א. העותר נושא במאסר עולם לא קצוב, ומבקש מזה זמן להחיר לו לתקן את מכשיר ה-DVD Blue-Ray (BR), שבו הוא מחזיק ברשות. לטענתו, הוא המיר את החומר הדיגיטלי הקשור למשפטו לפורמט זה לפני שנים ובעלות ניכרת, אולם המכשיר שברשותו התקלקל והמשיב אינו מתיר לו לתקן אותו (בפיקוח המשיב ועל חשבון העותר), על אף שהוא התייר זאת לאחריים (שהעותר נוקב בשמותיהם של שניים מהם). לטענת העותר, בכך נמנע ממנו כבר 18 שנים לעיין בחומר המשפטי שלו, כדי לבחון הגשת בקשה לקיום משפט חוזר. לדבריו, המרת החומר לפורמט מחשב רגיל עולה עשרות אלפי שקלים ואולי יותר, ואין ביכולתו לממן זאת, ואף אין הצדקה לכך.

ב. המשיב מבחיר, שלפי נוהל אבטחה 51/2002, אין להכניס מכשירי BR חדשים ואין לתקן מכשירים קיימים שהתקלקלו. כך, גם אם המכשירים מעוקרים.

ג. בעתירות שהגיש העותר נקבע, שעל המשיב למצוא פתרון חלופי לעיון בחומרי החקירה, ושם לא ימצא פתרון מניח את הדעת, רשאי העותר לשוב ולעותר בעניין זה (ע"א 20148-08-20 (23.9.2020); ע"א (מרכז) 28516-11-20 (26.12.2020)).

ד. בעתירה האחרונה שהגיש העותר, שנשמעה בפני, מצאתי שלא נפל פגם בהחלטת המשיב לפעול על פי נוהל אבטחה 51/2002. אשר לטענת האפליה שהעלה העותר, אישר המשיב, שבשני מקרים הוצא מכשיר BR לתיקון בשל טעות. במקרה אחד המכשיר לא היה בר תיקון ובשני הוא תוקן. לאור מיעוט המקרים וההסבר שניתן, מצאתי, שלא הוצגה תשתית עובדתית לטענת האפליה. הצעתי למשיב לאפשר עיון בחומר החקירה באמצעות מכשיר BR שיוחזק בחדר הצפייה ולא בתאו של העותר. אולם, הצעה זו לא הסתייעה, ועל כן הגיש העותר את העתירה דנן.

ה. בגדרה של עתירה זו, שבתי והצעתי להחזיק מכשיר BR בחדר הצפייה. העותר הבחיר, שאין כל בעיה בטחונית באחזקת המכשיר בתאו. כשהמכשיר שבידו - שהוא מעוקר מתקשורת אינטרנט - היה תיקן, הוא פעל בתאו, וגם כיום, כשהוא מקולקל, הוא מצוי בו. המשיב לא התייחס לאפשרות זו ככלל, אלא לאפשרות לעיין בחומרים המשפטיים בחדר הצפייה על גבי מחשב רגיל. העותר טען, שהחומר מצוי על דיסקים בפורמט BR, ושאינו ממש בהצעה, משום שאין בידי המשיב להעמיד מחשב לעיון בחומרי חקירה באופן קבוע והדבר עולה גם בעתירות אחרות.

ו. עד כאן לא חל כל שינוי לעומת העתירה הקודמת, שנדחתה. אלא שבתגובתו האחרונה לאחר הדיון, אישר המשיב את טענות העותר בעניינם של שי המוקרים הנוספים, שהזכיר העותר. בעניין האסיר י.ז. (לא העותר) מסר המשיב, כי "לאור העובדה, כי לאסיר היה מכשיר מסוג זה שנרכש בעבר אותו מחזיק מספר שנים והתקלקל, אושר לאסיר רכישת מכשיר במרכז מכל בלבד ולאחר עיקור". בעניין האסיר ר.ע. "אושר ... תיקון המכשיר שברשותו".

ז. ביחס לשני מקרים אלה הסביר המשיב, "כי ככל הנראה, הדבר בוצע בתום לב ואין לעשות במקרים המצוינים לעיל השלכה לגבי הכלל ... גם אם נפלה טעות אין בכך כדי להצביע על הכלל או להמשיך בכך".

ח. קשה להלום הסבר זה. בעתירה הקודמת לא אישר המשיב את המקרים הנוספים, אלא רק מקרים אחרים, שבאחד מהם המכשיר לא תוקן. על כן, נקבע בה, שלא הונחה תשתית עובדתית לטענת האפליה. עתה, במהלך העתירה, אושרו העובדות שלהן טען העותר, לפיהן שני אסירים אחרים - מעבר לאלו שהוזכרו בעתירה הקודמת - שהחזיקו במכשירי BR ברשות, בתנאים דומים ובאותה תקופה, זכו לרשות שנשללה מהעותר. האחד קיבל רשות לרכוש מכשיר BR חדש, והשני לתקן מכשיר קיים. המשיב לא הציג את הניסיונות למתן הרשות כאמור. טענת המשיב מבוססת על טברה, "ככל הנראה" וכן גם נפלה טעות, ללא הצבעה על העובדות המצויות בהכרח בידי המשיב, ושאלו מסרן, היה ניתן לבחון האם יש מקום להבחין בין אותם מקרים למקרה שלפנינו.

ט. עיון בפסיקה מעלה, שבנינו של אסיר אחר, שהיה צריך לעיין בחומרי חקירה רבים, נקבע, כי "אין חולק שזוהי זכותו ... של העותר לצפות בחומרי חקירה", ובית המשפט הורה למשיב להעמיד לעותר מחשב עם כונן BR, ואם הדבר לא יאפשר צפייה, כי אז יותר לאסיר לרכוש מכשיר BR חדש או לתקן במעדה המאושרת על ידי המשיב את המכשיר הקיים (ע"א (מרכז) 43410-03-21 אבוטובול נ' שב"ס (2021)). משהמשיב לא איפשר לאסיר לקבל להחזקתו מכשיר BR, פנה האסיר בבקשת ביזיון בית משפט, שהובילה לבקשת רשות ערעור. בפסק דינו קבע כבוד השופט נעם סולברג את הדברים הבאים (רע"ב 6929/21 אבוטובול נ' שב"ס (2021)):

"... החלטות שיפוטיות יש לכבד, ככתבן וכלשונו. הספק שהובע לעיל, לגבי האפשרות לכפות ציות על רשויות המדינה, באמצעות פקודת ביזיון בית משפט, אין משמעו כי המדינה וזרועותיה רשאיות לפעול כטוב בעיניהן; ירצו - יכבדו, לא ירצו - לא יכבדו. פשיטא, כי חובתן היסודית והמוגברת של רשויות המדינה היא לציית להוראות בית המשפט, ולא יעלה על הדעת אחרת; אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו אזוב קיר" (בבלי, מועד קטן כה, ע"ב). ככל בעל דין אחר, אם ניתנת החלטה על-ידי בית המשפט, והמשיב אינו שבע רצון הימנה, עליו לפנות בבקשה לעיון חוזר, או בבקשת רשות ערעור, ולא לקבוע עובדות, ולמסור הודעה חד-צדדית בעניין; המשיב אינו יוצא דופן בהקשר זה. דברים אלה נכונים למקרה שלפני, ולכל מקרה עתידי אחר: החלטות שיפוטיות יש לכבד".

י. אף שדחה את בקשת הביזיון, הורה בית המשפט העליון למשיב לכבד את העמדה שהציג בהליכים ולהורות על השארת מכשיר ה-BR בתאו של האסיר באופן רצוף, ובאופן שתהא לאסיר נגישות מלאה.

יא. יש לזכור, שנוהל האבטחה הוא הנחיה מינהלית-פנימית של שב"ס, "ולרשות שמור שיקול הדעת לסטות ממנה במקרים המתאימים. ואולם לנוכח הפגיעה בבודאות ובשוויונות שיש בסטייה מן הנחיות, ולנוכח צפיית האזרח כי הרשות תפעל על-פי הנחיותיה, דרושה הצדקה עניינית וסבירה לסטייה..." (רע"ב 4767/18 נאשד נ' שב"ס (2018)); וראו הפניה שם לבג"ץ 4422/92 עפרן נ' מינהל מקרקעי ישראל (1993), פסקה 10 לפסק דינה של השופטת דליה דורנר).

יב. במקרה שלפנינו, לא נסתרו טענות העותר, שמכשירי BR דרוש לו לצורך עיון בחומרי חקירה, שהוא המיר את החומר לשם כך בעלות ניכרת, ושהחלופה לו כרוכה בעלות נוספת וגבוהה. קרי, לא מדובר על שימוש במכשירי BR לצרכי פנאי גרידא, ואף לא במקרה שבו יש חלופה זמינה ונגישה. בכך הצביע העותר על "הצדקה עניינית וסבירה לסטייה" מנוהל האבטחה, ואין בהיענות לבקשתו משום פגיעה בשוויון בין האסירים.

יג. כך בפרט, משהתברר בסופו של דבר, שבחמישה מקרים אישר המשיב רכישת או תיקון של מכשירי BR מעוקר לצרכים דומים, בלי שהדבר פגע בבטחון או בסדר בבית הסוהר, ובלי שניתן לכך הסבר המבחין בין מקרים אלה למקרה דנן. עולה, שאף טעמי שוויון, הצדיקו בחינה עניינית של בקשת העותר, והיעדרות לה לנוכח הטעמים שהציג.

יד. לאור אלה, תוך 30 יום מהיום, ימסור המשיב את מכשיר ה-BR שמוחזק על ידי העותר לתיקון במעדה המאושרת על ידי המשיב, על חשבון העותר. אם ימצא שהמכשיר אינו בר תיקון, יאפשר המשיב לעותר לרכוש באמצעות מרכז המכר מכשירי BR חדש, לאחר שיעוקר.

המשיב יתיר לעותר להחזיק את מכשיר ה-BR בתאו ויאפשר לו נגישות מלאה, לכל הפחות לתקופה הדרושה לעותר לעיין בחומרי החקירה (השוו: רע"ב 6929/21 לעיל פסקה 18).

טו. משהעתירה התקבלה, תושב האגרה לפי התקנות.

ניתנה היום, כ"ט תמוז תשפ"ג, 18 יולי 2023, בהעדר הצדדים.